

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**«СУДОВО-БУХГАЛТЕРСЬКА ЕКСПЕРТИЗА»**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Код і найменування спеціальності, тип і назва освітньої програми	071 Облік і оподаткування ОПП Облік і оподаткування
Статус навчальної дисципліни	Вибіркова фахова навчальна дисципліна
Курс, семестр	4 курс, 2 семестр
Трудомісткість	Загальна кількість годин – 120. Кількість кредитів – 4.
Мова викладання	Державна
Факультет, кафедра	Факультет обліку та фінансів Кафедра обліку і оподаткування
Контактні дані розробників, залучених до викладання	Лега Ольга Василівна, к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування кабінет 6, деканат обліку та фінансів olga.lega@pdaa.edu.ua, o_lega@ukr.net https://www.pdaa.edu.ua/people/lega-olga-vasylivna
Мета вивчення навчальної дисципліни:	формування у здобувачів знань з приводу сутності та призначення судово-бухгалтерської експертизи; визначення процесуального та економічного аспектів судово-бухгалтерської експертизи; формування у студентів професійної грамотності застосовування теоретичних знань з організації та проведення судово-бухгалтерської експертизи на практиці
Компетентності:	Загальні компетентності (ЗК): ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. Спеціальні компетентності (СК): СК08. Ідентифікувати та оцінювати ризики недосягнення управлінських цілей суб'єкта господарювання, недотримання ним законодавства та регулювання діяльності, недостовірності звітності, збереження й використання його ресурсів. СК09. Здійснювати зовнішній та внутрішній контроль діяльності підприємства та дотримання ним законодавства з бухгалтерського обліку і оподаткування. СК13. Здатність ідентифікувати ризики економічної діяльності та, використовуючи дійсні параметри облікових систем, розробляти й реалізовувати сучасні концепції захисту економічних інтересів суб'єктів господарювання
Результати навчання	ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств. ПР25. Застосовувати сучасні концепції економічної безпеки й економічного контролю при обґрунтуванні дієвого механізму захищеності економічних інтересів підприємства від впливу внутрішніх та зовнішніх загроз; попередження правопорушень у фінансово-економічній сфері.

Методи навчання	1) лекція, розповідь; 2) демонстрування; 3) вправи, практичні роботи; 4) метод відповідей на запитання і опитування думок здобувачів вищої освіти; 5) роз'яснення мети навчальної дисципліни, висування вимог до вивчення дисципліни, оперативний контроль; 6) опитування; 7) контрольна робота, самостійна робота; 8) самостійний пошук помилок.
Програма навчальної дисципліни	Тема 1. Сутність судово-бухгалтерської експертизи, класифікація та завдання. Тема 2. Інформаційне забезпечення судово-бухгалтерської експертизи. Тема 3. Організація судово-бухгалтерської експертизи. Тема 4. Процес, етапи, принципи і методичні прийоми судово-бухгалтерської експертизи. Тема 5. Методика дослідження основних фінансово-господарських операцій. Тема 6. Узагальнення, оформлення і реалізація результатів судово-бухгалтерської експертизи
Стратегія оцінювання результатів навчання	Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення тем та курсу оцінюються у відповідності до форм поточного та семестрового оцінювання результатів навчання: опитування, письмове виконання практичних завдань; виконання завдань самостійної роботи; контрольна робота за результатами опрацювання лекційного матеріалу; контрольна робота для здобувачів заочної форми навчання. Форма семестрового контролю – залік.
Політика навчальної дисципліни	Політика щодо академічної доброчесності. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Кодексом академічної доброчесності Полтавського державного аграрного університету (https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/dobrodobro.pdf). Відповіді (усні або письмові) під час проведення начальних занять, списування або виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, забороняється. Під час складання заліку використовувати підручники (їх ксерокопії) та мобільні девайси не дозволяються. Користуватися допомогою сторонніх осіб для виконання завдань дистанційного курсу заборонено. Здобувачі вищої освіти мають поважати авторські права та недопущення академічного плагіату в усіх видах наукової, науково-методичної та навчальної діяльності, дотримуватися принципів академічної доброчесності, правил академічної етики, інформаційної культури та підвищення відповідальності за дотриманням норм цитування відповідно до вимог законодавства про вищу освіту загальнодержавного рівня та рівня Університету. У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання. Політика щодо термінів виконання та перескладання, критеріїв допуску до семестрового контролю здійснюються відповідно до вимог Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті

(<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf>) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarocinyuvannyarezultatnavchannyazdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf>).

Терміни виконання письмових робіт визначаються тематичним планом (індивідуальним планом здобувача вищої освіти) відповідно до розкладу навчальних занять та є однаково прийнятними для всіх форм здобуття вищої освіти. Поточний контроль здійснюється провідним НПП під час навчальних занять, які закріплені за зазначеною навчальною дисципліною відповідно до тематичного плану. До семестрового контролю з конкретної навчальної дисципліни здобувач вищої освіти допускається у разі виконання всіх видів робіт, передбачених навчальним планом на семестр для цієї дисципліни.

Політика щодо критеріїв оцінювання навчальних досягнень

здобувачів вищої освіти здійснюються відповідно до вимог Положення про внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності в Полтавському державному аграрному університеті

(https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarosvzyaorpdau100122_0.pdf) та Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті

(<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarocinyuvannyarezultatnavchannyazdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf>)

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим відповідно до вимог нормативних документів ПДАУ з організації освітнього процесу. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба або академічна мобільність, які необхідно підтверджувати документами. Відсутність здобувача на заняттях передбачає самостійне опрацювання матеріалу та не звільняє здобувача від виконання завдання на самостійну підготовку або завдання поточного та підсумкового контролю.

У період обмежувальних заходів навчання, пов'язаних з військовим станом, здійснюється із використанням дистанційних технологій за погодженням із Вченою радою ПДАУ та за обов'язкової умови забезпечення аутентифікації здобувача вищої освіти.

Політика вивчення та викладання навчальної дисципліни

здійснюється з дотриманням основних нормативних документів Полтавського державного аграрного університету: Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному аграрному університеті

(<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/10012021polozhennyaproosvitniyprocespravlene.pdf>), Положення про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті (<https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyar>

	<p>gosvzyaorpdau100122_0.pdf), Положення про робочу програму навчальної дисципліни в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyarorobochunasaytostatochne.pdf), Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти в Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaroorocinyuvannyarezultativnavchannyazdobuvachivvyshchoiosvityvpdau.pdf), Положення про організацію самостійної роботи здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaroororganizaciyusamostiynoyiroboty_0.pdf), Методичні рекомендації щодо розробки силабусу навчальної дисципліни у Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/metodychnirekomendaciyisylabus.pdf), Положення про організацію освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання у Полтавському державному аграрному університеті https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/5555/polozhennyaroororganizaciyuosvitnogoprocesuzvykorystannyamtehnologiy.pdf)</p>
Передумови для вивчення навчальної дисципліни	Бухгалтерський облік, Фінансовий облік, Звітність підприємств, Облікові системи суб'єктів господарювання, Фінансово-господарський контроль.
Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:	Презентації
Рекомендовані джерела інформації	<p style="text-align: center;">Основна</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бешуля І. В., Гевлич Л. Л. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. (для студентів спец. «Облік та аудит» усіх форм навчання); за заг. ред. Є. Є. Іоніна / Донецький національний університет. Донецьк: ДонНУ, 2013. 144 с. URL: https://r.donnu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/389/Гевлич_Л_Судово-бухгалтерська%20експертиза_посібник.pdf?sequence=1&isAllowed=y 2. Бруханський Р.Ф. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2010. 246 с. URL: http://dSPACE.wunu.edu.ua/bitstream/316497/33751/1/Бруханський_СБЕ_2010.pdf. 3. Бухгалтерська експертиза - 7 основних етапів проведення бухгалтерської експертизи при розслідуванні розкрадань + інструкція як оскаржити результати бухгалтерської експертизи за 4 кроку. URL: http://bigenergy.com.ua/fnansi/bznes-dlya-pdpri/1057-buxgalterska-ekspertiza--yak-provesti-pri-rozsliduvanni-rozkradan.html 4. Волкова І. А. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. К.: Центр учбової літератури, 2009. 84 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/CUL/39-Sud_buh_Eksper-Volkova.pdf. 5. Гуцаленко Л. В., Михальчишина Л. Г., Сидорчук В. М.,

Пентюк І. К. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2020. 352 с.

6. Духновська Л.М. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. К.: НУХТ, 2012. 143 с. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/bitstream/123456789/4968/4/222225.pdf>.

7. Кучеренко Т.Є, Уланчук В.С, Бечко В.П. Судово-бухгалтерська експертиза: Практикум для студентів освітнього рівня «магістр» спеціальності 071 «облік і оподаткування». Умань : ФОП «Масловатий», 2018. 116 с. URL: https://oblik.udau.edu.ua/assets/files/2020/metodichki/10.-praktikum-z-disciplini-sudovo-buhgalterska-ekspertizp-dlya_studentiv_-dfn.pdf.

8. Лега О.В., Яловега Л.В., Прийдак Т.Б. Економічна судова експертиза як доказ у розслідуванні податкових злочинів. *Причорноморські економічні студії*. 2021. Випуск 64. С. 162-168. URL: http://bses.in.ua/journals/2021/64_2021/27.pdf
http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/10893/Лега_Яловега_Прийдак_експертиза_стаття.pdf?sequence=1&isAllowed=y

9. Методичні прийоми та організація експертних досліджень окремих аспектів діяльності підприємств та організацій. URL: https://arm.naiu.kiev.ua/books/sud_buh/files/Tema_19.pdf

10. Про судову експертизу: Закон України від 25 лютого 1994 р. № 4038 - XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4038-12#Text>.

11. Топоркова О.В., Євлаш Т. О., Говоруха О. О. Опорний конспект лекцій в таблицях та рисунках з дисципліни «Судово-бухгалтерська експертиза» для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 071 «Облік і оподаткування» / укладачі Х. : ХДУХТ, 2019. 108 с. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7178/1/45.pdf>

12. Ужва А.М. Судово-бухгалтерська експертиза: навч. посіб. Миколаїв, 2019. 228 с. URL: <http://dspace.mdu.edu.ua/jspui/handle/123456789/529>

Допоміжна

1. Довідник з підготовки матеріалів, що направляються на судову експертизу арбітражними судами: Наказ Міністерства юстиції України від 14 липня 1998 року № 11 / 40 / 5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0011800-98#Text>.

2. Дондик Н., Дондик Г. Судова бухгалтерія: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 208 с.

3. Експертизи в судовій практиці: навч. посіб. Гончаренко В. Г., Бергер В. Є., Булига Л. П. та ін. Київ: Либідь, 1993. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI/EKSPERTUZU_1993.htm#стр_11

4. Експертна спеціальність 11.1 «Дослідження документів бухгалтерського, податкового обліку і звітності». [Експертна служба МВС України](https://dndekc.mvs.gov.ua/експертна-спеціальність-11-1-досліджен/). URL: <https://dndekc.mvs.gov.ua/експертна-спеціальність-11-1-досліджен/>

5. Лега О.В. Еволюція поглядів на концептуальні проблеми розвитку судово-бухгалтерської експертизи / Економічні науки.

	<p>Серія „Облік і фінанси”. Збірник наукових праць. Луцький національний технічний університет. Випуск 9 (34). Ч.2. Луцьк, 2012. С. 248 - 254.</p> <p>6. Лега О. В., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. Судові витрати у господарських процесах : обліково-правовий аспект. Вісник ОНУ імені І. І. Мечнікова. 2020. Т. 25. Вип. 2(81). С. 158–166. URL:http://dspace.pdaa.edu.ua:8080/bitstream/123456789/7976/1/Лега_Яловега_Прийдак_стаття.pdf.</p> <p>7. Основи судової експертизи : навчальний посібник для фахівців, які мають намір отримати або підтвердити кваліфікацію судового експерта / авт.-уклад.: Л. М. Головченко, А. І. Лозовий, Е. Б. Сімакова-Єфремян та ін. Х. : Право, 2016. 928 с. URL: https://expertize-journal.org.ua/attachments/article/924/ose.pdf.</p> <p>8. Про затвердження Інструкції про призначення та проведення судових експертиз та експертних досліджень та Науково-методичних рекомендацій з питань підготовки та призначення судових експертиз та експертних досліджень: Наказ Міністерства юстиції України від 8 жовтня 1998 р. № 53 / 5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0705-98#Text</p> <p>9. Туркот М. С., Нестор Н. В., Столітній А. В. Експертизи у кримінальному провадженні. Науково-практичний посібник. К.: Видавництво «Норма права», 2020. 308 с.</p> <p style="text-align: center;">Інформаційні ресурси</p> <p>http://sfs.gov.ua – офіційний портал Державної фіскальної служби.</p> <p>http://www.rada.gov.ua/ - сайт Верховної Ради України</p> <p>www.vobu.com.ua – сайт газети «Все про бухгалтерський облік»</p> <p>www.dtk.com.ua – сайт журналу «Дебет-Кредит».</p> <p>https://minjust.gov.ua/legal_expertise - Судові експертизи. Міністерство юстиції</p>
Рік введення	2024